

Veertig jaar Wereldwinkel (3)

Henk Kraaijenbrink

In 2022 had Borne al 40 jaar een wereldwinkel. Een winkel gedreven door vrijwilligers. In drie artikelen zal op de geschiedenis ingegaan worden:

Van rietsuiker naar zuivere koffie, het traject tot het ontstaan.

De roerige jaren van 1982 t/m 1985.

In rustiger vaarwater.¹⁾

In 'Boorn & Boerschop' van augustus 2022 verscheen artikel één over de STOS als voorloper van de huidige wereldwinkel die in 1982 van start ging. Het directe ontstaan in relatie tot de gemeente werd in het tweede artikel beschreven. Dat ging over de hectische periode 1982 - 1985 van de wereldwinkel. Aan het einde van deel 2 schreef ik: "In deel 3 zal uitvoerig worden ingegaan op de activiteiten die de Wereldwinkel Borne zoal ondernomen heeft". Hieronder in vogelvlucht 40 jaar wereldwinkel.

In rustiger vaarwater.

Deze titel zou kunnen suggereren dat er weinig activiteiten waren. Integendeel, na de oplossing van het huisvestingsprobleem in 1985 en de verhuizing naar de Grotestraat, konden bestuur en medewerkers zich volop bezighouden met de doelstelling van de wereldwinkel. En dat in rustig vaarwater. Dus zonder problemen met huisvesting en de gemeente. Waarschijnlijk was die ook blij dat ze van de actiebereide medewerkers geen last meer hadden. Met de STOS (zie deel 1 van deze serie) bestond die relatie nog wel. Een STOS-lid had formeel zitting in het bestuur van de wereldwinkel. De 'uitgeholde' STOS stierf een langzame dood totdat ze in 1992 werd opgeheven.

De Wereldwinkel Borne was niet de eerste wereldwinkel. Die ontstond in Breukelen in 1969. Het was het gevolg van een oproep bij de UNCTAD-conferentie²⁾ in New Delhi in India in 1968. De UNCTAD was een vierjaarlijkse conferentie van de Verenigde Naties (VN) om de Derde Wereld bij een versnelde ontwikkeling te ondersteunen. In zekere zin waren de wereldwinkels dus ingebed in een wereldwijde beweging.

Veertig jaar verandering

Als je een map krijgt met 40, vaak uitgebreide, jaarverslagen is het een hele klus ze te doorvorsen. De constatering is dat de Wereldwinkel Borne een continue langzame verandering ondergaat op 2 wijzen. De eerste loopt parallel aan de technische ontwikkelingen i.v.m. de digitalisering van de maatschappij.

De tweede hangt samen aan de veranderende wereld, zoals bijv. de val van de muur in 1989. De

belangstelling voor ontwikkelingshulp is anno 2023 weggeëbd. Die voor milieu in eigen land fors toegenomen.

Als je Wikipedia raadpleegt onder UNCTAD (ontwikkelingshulp), hetgeen ik deed, zijn er van de UNCTAD conferenties van 1964 t/m 1983 en 2021 korte verslagen vermeld. Van de conferenties van 1987 t/m 2016 wordt alleen de datum en locatie gegeven. De belangstelling verflauwde.

De eerste 3 jaarverslagen van de wereldwinkel zijn gestencild op gerecycled papier. Af en toe kom je, bij de financiële verslagen, nog een stukje handgeschreven verslag tegen.

Daarna ontstaan er kopijwinkels. Een getypt exemplaar bracht je naar zo'n winkel die het vervolgens voor je kopieerde in het benodigde aantal exemplaren. Dit gebeurt vanaf 1985. De mooie prenten erin werden doorgaans op een bladzijde geplakt en daarna mee gekopieerd. In Borne stond de kopieerwinkel in de Hofstraat. Alles eerst in zwart-wit, later in kleur en opgemaakt met een PC. Als deze copyshop ophoudt te bestaan wordt er een in Hengelo gebruikt. De laatste jaarverslagen kunnen thuis uitgeprint worden.

De 40 jaar wereldwinkel kunnen in 4 perioden van ca. 10 jaar gekarakteriseerd worden.

Een rebelse meid.

Professionalisering.

Stabilisering.

Een oude broze dame.

Een rebelse meid.

Tegenwoordig start je geen bedrijf zonder behoorlijk bedrijfsplan. En er moet een startkapitaal zijn, bijv. een lening bij de bank die er heil in ziet.

In 1982 niets van dat alles. Er was een wil, een aantal enthousiaste mensen, min of meer politiek gedreven om een betere wereld te bouwen. Dat was het wel zo ongeveer. De verkoop moest eerlijker, de tussenhandel verdiende te veel aan de noeste

arbeid van de producenten en de kleine producenten werden vaak weggedrukt door multinationals.

Het streven van Wereldwinkel Borne werd duidelijk verwoord in het voorwoord van de eerste voorzitter in het jaarverslag van 1983.

Dit jaarverslag geeft weer hoe een groepje mensen van de Vereniging Wereldwinkel Borne heeft geprobeerd iets aan de gigantische problemen van deze wereld te veranderen.

We hebben dit gedaan door mensen uit de derde wereld te helpen. Mensen, aan wie fundamentele mensenrechten worden onthouden zoals voedsel, werk, huisvesting en gezondheidszorg. Door producten te verkopen van kleinschalige projecten uit de derde wereld werden hun noden enigszins verlicht. Maar omdat we de oorzaken van hun armoede en onrecht voor een groot deel in het rijke westen moeten zoeken, is het vooral noodzakelijk dat ons werk zich richt op de gang van zaken binnen onze eigen maatschappij."

Hoe kunnen we de derde wereld helpen, zolang we in oost en west nog zulke krankzinnige bedragen aan bewapening uitgeven?'

Hoe kunnen we de hongerigen helpen zolang we hier nog voedsel importeren dat ondervoede mensen uit de derde wereld voor ons verbouwen. Hoe kunnen we de arme kleine boeren uit El Salvador helpen zolang de grote koffiebranders in Nederland nog koffie kopen van grootgrondbezitters die een moorddadig regime in stand houden?'(Jan Bovenmars vz.)

Maar zonder geld geen kans van slagen. Met mooie woorden start je geen winkel. De initiatiefnemers vroegen om giften van donateurs. Verder maakte men zelf certificaten voor leningen. Een grote gift van een vrouwencongregatie hielp ook goed. En uiteraard was er de contributie van de leden.

Daarnaast behoefde men, bij de start, voor het pand aan de Hofstraat geen huur te betalen.

Bij de start worden 3 werkgroepen gevormd die behoorlijk zelfstandig aan het werk gaan: 1. De inkoopgroep; 2. De voorlichtings-/excursiegroep; 3. De etalagegroep.

In 1986 zijn het er al 7. Naast de 3 genoemde zijn er nog bijgekomen: een klussengroep; een foldergroep; een documentatiegroep en een groep in relatie tot de Raad van Kerken. In de loop van de tijd komen er groepen bij of gaan er van af.

Hieronder een greep van de activiteiten en manifestaties in 1983 en later. Hierdoor kan een indruk verkregen worden waar de wereldwinkel vrijwilligers zoal mee bezig waren.

1983. (23 activiteiten):

12 maart: Kledingsinzameling 'Mensen in Nood'.

30 april: Stand met producten op de markt.

20/23 mei: Stand op Pasar Mala (Indonesische markt in Evenementenhal aan de parallelweg (in hal van de voormalige Spanjaardsfabriek)³).

19 October: Collecte voor Medisch Comité Angola.

1984: (20 activiteiten)

24 maart: Aartsbisschop Romero⁴) herdenking (Romero vermoord door rechtse extremisten in 1980.)

30 april: Info- en producten stand op Koninginne-markt.

16 dec.: Actie voor Solidaridad.

1985: (28 activiteiten):

1-2 febr.: Manifestatie 'Twente verweven met de derde wereld'.

21 maart: Winkelstand met Fillippijns materiaal in de L.T.S. te Almelo.

26 okt.: start boycotactie Zuid Afrika.

30 okt.: folders rondgebracht in Vogelbuurt voor eigen koffieactie.

1989: (34 activiteiten)

16 febr.:Thema avond 'Zonne-energie en de Derde Wereld (in de eerste wereld had men het er nog niet over!)

20 april: Schoolbezoek Hooiberg. Wereldwinkel geeft voorlichting.

13 mei: Kraam in Hertme bij Pinksterviering v.d. Raad van Kerken.

12 okt: Thema avond verzorgd over thema 'Honger hoeft niet'.

21 dec: Stand met WW producten in Thij-college te Oldenzaal.

1993: (36 activiteiten)

7maart: Wereldvrouwendag, avond over wereldwinkel, verzorgd in Synagoge

4 juni: Max Havelaarkoffie geschonken voor winkelend publiek Plusmarkt Huls en bibliotheek.

21 nov: Manifestatie 'Afrika Anders' in de Bijenkorf.

Bovenstaande opsomming geeft een indruk over de reikwijdte qua onderwerpen en regiospreiding van de activiteiten van de Wereldwinkel Borne. Voor de goede orde moet vermeld worden dat ca. een derde van de activiteiten bestond uit vergaderingen van de medewerkers intern of het verbond waaraan men deelnam, bijvoorbeeld regio-overleg wereldwinkels in Twente. Maar, dat in acht nemend, kom je toch op ca. 2 activiteiten per maand voor de bevolking van Borne.

Bepaalde activiteiten komen jaarlijks terug, zoals de kledinginzameling voor 'Mensen in Nood' en natuurlijk de interkerkelijke kerkdienst van de Raad van Kerken in Hertme.

De inspanningen bleven landelijk niet onopgemerkt. Borne werd in die periode ook een regionaal distributiecentrum voor wereldwinkels in de regio. Waarschijnlijk ook omdat men over opslagruimte beschikte.

Een hoogtepunt in 1987 was het bezoek van de bekende Rigoberta Menchu aan Borne. De grote activiteiten van de wereldwinkel Borne maakte dat Borne uitgekozen werd door de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels (LVWW)⁵) voor een lezing van haar in Twente. De in Guatemala geboren

inheemse Maya mensenrechtenactiviste moest, voor haar acties t.b.v. de oorspronkelijke bevolking, naar Mexico vluchten. In 1992 kreeg zij de Nobelprijs voor de Vrede. Interessant is nog dat zij ook lid was van de Club van Rome die in 1972 het bekende rapport 'Grenzen aan de Groei' uitbracht. Het contact, i.v.m. het bezoek, kwam tot stand via het contact dat Borne had met de hulporganisatie Solidaridad.

Professionalisering.

We situeren de tweede periode na ca. 10 jaar. De Wereldwinkel Borne is dan al lang verhuisd naar het pand aan de Grotestraat.⁶⁾

In de tweede periode worden de activiteiten minder en de interne zaken van de winkel relatief van meer belang. Landelijk nadert het aantal winkels de 400.

In Twente zijn inmiddels wereldwinkels in Almelo; Delden; Holten; Enschede; Haaksbergen; Goor; Hengelo; Tubbergen; Oldenzaal en Rijssen. De zorg voor de inkoop, verruiming van het assortiment artikelen namen in belang toe. Vaak in samenwerking met de andere regiowinkels. De afbouw van de bibliotheekfunctie was al ingezet. De voorlichting van de bevolking door uitleen van boeken over de Derde Wereld kwam nooit echt van de grond. Sommige uitgeleende boeken kwamen nooit terug. Je zou kunnen stellen dat de wat meer politieke tak van de wereldwinkel langzaam werd afgebouwd.

In 1995 komt het tot een landelijk keurmerk Fairtrade. Hiermee verdwijnt de Max Havelaarkoffie.⁷⁾ Maar Fair-trade⁸⁾ wordt het internationale keurmerk in Europa.

Acties van de wereldwinkel worden standaard aangekondigd in de kerkbladen, de Bornse Courant en de Twentse dagbladen.

Van de vermelde 24 activiteiten, vermeld in jaaroverzicht, in 1998 zijn er maar 4 gericht op de buitenwereld. In 2000 kom ik tot 7 van de 11. Maar er staat dan bij dat de diverse bestuurs- en werkgroepvergaderingen niet meer zijn opgenomen in het overzicht.

In 1996 komt het tot een nieuwe verhuizing. De Wereldwinkel krijgt een pand te huur aan de Stationsstraat 2a goed zichtbaar in het centrum en tegenover de R.K. Stefanuskerk.

Hoewel eerder een kerstpakkettenactie mislukt is, komt er een nieuwe werkgroep om kerstpakketten te promoten en verzorgen. Een aantal jaren is dit een goede bron van inkomsten. Eind jaren '90 betreft het tussen de 15 en 20 pakketten. De omzet bij levensmiddelen is ten naaste bij f 30.000, met minimale winst. De belangrijkste bron is

kunstnijverheid met een omzet van ca. f 60.000. De winst is daarbij ca. 15%. In 1997 viert men het 15-jarig bestaan met de manifestatie 'Handel met respect'. In 1998 lees ik in het *jaarverslag 'Het soepel laten draaien van de winkel was (afgelopen jaar) de belangrijkste activiteit*. De nieuwe Public Relations groep heeft 2 mooie quotes bedacht. "Geluk is te koop, wij verkopen dat in de wereldwinkel" en "Medemenselijkheid, kun je dat eten? Bij ons wel in de wereldwinkel Borne". Nogal pretentius, of ze gebruikt zijn?

Door uitbreiding van de delicatessenwinkel van de huurbaas de heer Tjhuis moet er weer verhuisd worden. Hij heeft begrip dat zo'n snelle verhuizing problematisch is voor de Wereldwinkel Borne en komt de winkel rigoureus tegemoet door een deel van de herinrichting voor zijn rekening te nemen en de eerste 3 jaar de huur structureel te verlagen.

In najaar 1999 wordt verhuisd naar het pand Nieuwe Kerkstraat 27 waar men ook nu nog gevestigd is. Wethouder Bram Donkers biedt bij opening een mooi verwijzingsbordje aan met "Wereldwinkel". Dit omdat de winkel niet echt aan de Nieuwe Kerkstraat ligt maar aan de oprit naar een parkeerplaats.

De feestelijke opening van het nieuwe pand wordt verricht door de heer Iman Pituduh directeur van een in- en verkoop organisatie van Indonesische producten. Het geheel werd opgevrolijkt door de Indonesische gamalanmuziekgroep Wijaya Kusuma. Voor de jeugd is er een poppenkastvoorstelling. Het batig saldo in 1999 is f 12.500 maar wat geflatteerd omdat daarin ook de giften opgenomen zijn.

Stabilisatie.

Begin van de nieuwe eeuw gaat het goed met de kerstpakkettenactie. De omzet stijgt met 50%. Landelijk komt er, Europees breed, een Wereldwinkeldag. Er wordt ook onderzoek gedaan met discussie onder de medewerkers om tot een aanpassing van het assortiment artikelen te komen dat beter aansluit bij de vraag van het publiek.

De LVWW pleit voor een uniforme aanpak van de winkels. Met enig gestribbel gaat men deels akkoord. De angst is dat het eigen karakter verloren gaat. Maar belangrijker is het feit dat er grote investeringen nodig zijn. Zijn die niet strijdig met de doelstelling van de wereldwinkel? Er wordt een nieuwe kassa in gebruik genomen, door digitalisering noodzakelijk. Zonder giften wordt er € 1253 overgehouden in 2001.

Het aantal vrijwilligers is zorgelijk. Daarom doet het bestuur een beroep op de BVB (Bureau Vrijwilligers Borne). Nadeel, zijn de zo gevonden vrijwilligers wel ideëel gebonden aan de doelstelling? Uiteindelijk blijft het aantal vrijwilligers stabiel tussen de 35 en 40.

In 2002 viert men het 20 jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een bezoek en feest in AZC Markelo⁹⁾. In 2003 ontstaat er een nieuwe discussie over de

landelijke aanpak van de LVWW. De medewerkers besluiten dat de eigen inbreng belangrijker is dan de eenheidsworst die voorgesteld is. De visie van de LVWW wordt, niet alleen door Borne, verworpen. De LVWW komt daarna met een nieuwe visie 'Eenheid door verscheidenheid'.

De omzet stijgt met ca. € 2000 naar bijna € 19.000 (f 42.000). Het batig saldo, zonder giften is bijna € 7000. Een bijna ongekende weelde. Bijkomend nadeel is dat de omzet zo sterk gestegen is dat de wereldwinkel BTW-plichtig wordt.

In de jaarverslagen wordt er niet bij stilgestaan, maar denkbaar is dat de goede economische vooruitzichten in die jaren, er mede oorzaak van zijn. In 2004 verandert de wereldwinkel van structuur. De werkgroepen PR en voorlichting worden samengevoegd. De inkoopgroep wordt in een aantal subgroepen verdeeld. Met eigen verantwoording voor de inkoop. Ook wordt een eigen website opgestart. Minder leuk is dat de winkelomzet met 11% terug loopt. De verkoop van kerstpakketten loopt eveneens terug.

Herinrichting van het pand volgt in 2005. De winkel krijgt een mooie zandkleur. De heropening wordt

**VOOR DE KOFFIE
VAN DE
WERELDWINKEL**

**ZIJN ALLEEN DE
BONEN GEPLUKT**

NIET DE PLUKKERS

Loesje

POSTBUS 1045
6801 BA ARNHEM

verricht door wethouder Bram Donkers. Voorzitter Marjan Wegter-Fischer zegt bij de heropening: "We zijn blij met de fleurige, eigentijdse winkel die we nu hebben en zijn dankbaar voor al het extra werk dat door onze medewerkers en ook door vrijwilligers van buiten de vereniging is verzet".

De LVWW stopt met verkoopondersteuning en gaat zich, met andere ontwikkelingsorganisaties,

toeleggen op voorlichting met de 'Draagvlak Alliantie'. De ondersteuning van de wereldwinkels wordt overgenomen door het nieuwe FairSupport gelinkt aan Fairtrade.

Het bestuur van Wereldwinkel Borne splitst zich in een DB en AB. Men neemt deel aan 'Het Beste van Borne', het Afrika Festival, de Melbuul'n dagen. Daar waar de Wereldwinkel Borne in de beginjaren zelf het initiatief nam van alles te organiseren springt men nu in op verzoek van wat andere organisaties ondernemen.

In 2007 viert men het 25 jarig bestaan met een eigen manifestatie "25 jaar Wereldwinkel". Er worden veel organisaties uitgenodigd, die vaak een speciaal project in de Derde Wereld ondersteunen, om zich op de jubileummanifestatie van de Wereldwinkel Borne te presenteren.

In de jaarverslagen komen steeds vaker presentaties van nieuwe medewerkers voor om hun indrukken weer te geven die zij ervaren bij het werk in de Wereldwinkel Borne. In 2008 kom ik zo'n beschrijving tegen van de in Borne bekende zuster Josephine. Als je deze vergelijkt met het voorwoord in het eerste jaarverslag zie je een totaal andere toon. Deels is dat natuurlijk afhankelijk van de persoon, maar het is ook een voorbeeld van accentverschuiving in de wereldwinkel.

'Bij mijn diensten in de Wereldwinkel ben ik vaak onder de indruk van het multiculturele en multireligieuze dat onze winkel uitstraalt. De vele Boeddha's hebben bij veel kijkers en kopers de aandacht. Engelen met wijd uitgeslagen vleugels zijn "in". Wierook van allerlei geuren en geurtjes kunnen toch een sfeertje brengen! Ook de symboliek van de vele beeldjes, die gekocht kunnen worden, spreekt erg aan. De Tibetaanse klankschalen zijn in vele maten te zien en in de verschillende tonen te horen. Met dit alles draagt de winkel ook iets spiritueels uit en dat is wat veel klanten zoeken. Wat mijzelf aangaat: 'Ik vind het altijd heel bijzonder om met de klanten in gesprek te gaan over wat hen werkelijk interesseert. Boeiend en inspirerend om in deze winkel je diensten te mogen verlenen.'

Zuster Josephine is in ieder geval oecumenisch breder georiënteerd dan alleen op het Christendom. Overigens presenteren de wereldwinkels zich landelijk al een poos, op verzoek van de LVWW, onder de noemer cadeauwinkel. In 1982 leek de winkel meer op een actiecentrum.

Een oude broze dame.

In 2009 is er voor het eerst sinds jaren een negatief resultaat. En dat ondanks een opleving van de kerstpakkettenactie. De ledenbijdrage en donaties vullen nog net het tekort aan.

Interessant is wat de voorzitter Saskia Govaert schrijft in het jaarverslag.

"Inmiddels maakt de Wereldwinkel deel uit van de gevestigde orde. Een gevaarlijke positie omdat je dan het gevaar loopt tevreden achterover te leunen

i.p.v. te blijven nadenken over en blijven werken aan verbeteringen". Voorlichting, P.R. en activiteiten worden samengevoegd tot een werkgroep. (Al eerder waren P.R. en voorlichting samengevoegd, maar kennelijk later weer gesplitst.)

De activiteiten voor 'Borne Fairtrade gemeente' worden weer opgestart.¹⁰⁾

Interessant is de mededeling dat een voorlichtingsavond werd afgelast omdat de vereniging¹¹⁾ werd opgeheven. Bekend is dat het verenigingsleven in zijn algemeen onder druk komt te staan vanwege het gebrek aan nieuwe bestuursleden. Hierbij dus een eerste signaal.

De Zwanenhof¹²⁾ zal voortaan ook wereldwinkel producten verkopen. Dat doet de omzet toenemen maar de omzet van de winkel neemt met 4% af. Het verlies kan niet meer geheel gecompenseerd worden uit donaties en de ledenbijdrage. Ook zijn de meeste nieuwe leden anders gemotiveerd dan de leden van het eerste decennium.

De jaren na 2010 gaat de omzet steeds structureel achteruit. Ook de omzet van de kerstpakkettenactie neemt structureel af.

In 2011 vindt er een statutenwijziging plaats. Door de leeftijdsgrens voor bestuursleden af te schaffen is men voorlopig uit de brand met het zoeken naar nieuwe bestuursleden, De oude garde rouleert met af en toe een nieuwkomer. In 2013 krijgt de wereldwinkel bezoek uit Nepal van zilversmid Dambar. Hij genas in Nederland na behandeling voor TBC. Ook komt er een einde aan de samenwerking met de LVWW.

Omzet verloop in enkele jaren in procenten van het startjaar 2010

2010 100%

2012 99%

2015 76%

2018 71%

2020 64%

In 2014 wordt Borne eindelijk Fairtrade gemeente, maar blijkt ook dat de Wereldwinkel Borne steeds meer in zwaar weer verkeert. Er wordt meer online gewinkeld. Een terugloop in de omzet in 10 jaar van 30%. In 2020 is de terugloop waarschijnlijk mede door de coronacrisis veroorzaakt. Maar de inflatie van de 10 jaar is echter niet in deze cijfers verwerkt. Gelukkig was er in 2022 een opleving in de omzet die weer op 90% van 2010 uitkwam. Het jaarverslag van 2022 maakt melding van veel bezoekers uit de regio aan de Wereldwinkel Borne, omdat andere wereldwinkelvestigingen in de regio, bijv. Almelo, Hengelo en Oldenzaal inmiddels zijn opgeheven.

Borne maakt sinds kort deel uit van het Platform Wereldwinkel.nu. Ook hier weer een vorm van dirigisme waar ook de LVWW aan leed. Na aanvankelijk enthousiasme is dat wat bekoeld. Positief is wel dat dit Platform zich inzet voor duurzame ontwikkeling. De Wereldwinkel Borne steunt wel het crowdfunding platform PlusPlus.

PlusPlus ondersteunt met leningen het midden- en kleinbedrijf in ontwikkelingslanden. Die bedrijven zijn vaak de motor van de plaatselijke en regionale economie.

Of de omzetopleving van 2022 blijvend is, is de vraag? In een recent gesprek in najaar 2023 met Harmen Govaert, de huidige penningmeester, vertelde deze mij dat de Wereldwinkel Borne op zijn reserves inteert. De terugloop kan deels toegeschreven worden op het conto van de Wereldwinkel Borne zelf, omdat in veel supermarkten nu ook Fairtrade producten verkocht worden. Zelf kocht ik 2 hemden met het Fairtrade logo bij de ALDI.

Momenteel is Culemborg voor Wereldwinkel Borne het belangrijkste inkoopcentrum. Niet alleen is Fairtrade daar gevestigd, ook zijn er tal van zaken die keramiek en kunstproducten uit de Derde Wereld importeren.

In 2015 worden de huiskleuren aangepast. Ze worden lichter. Er wordt ingezet op 'geluk en liefde'. Ook komt er een gezamenlijke werkgroep VIEP (Verkoop, Inkoop, Etalage, P.R.) Maar het hielp de terugloop van de verkoop niet. De algemene terugloop wordt mede geweten aan de opkomst van de webshops. Maar de algemene belangstelling voor de Derde Wereld neemt ook af. Milieu in eigen land krijgt steeds meer accent.

Het onafhankelijke Fairtrade Borne (de organisatie die ontstaan is uit de Wereldwinkel Borne) en die zich inzet om van Borne een Fairtrade gemeente te maken organiseert nog wel een project 'Eerlijke handel'. Er wordt breed ingezet op de voorlichting aan het basisonderwijs. Ook worden aangepaste lessen verzorgd voor de ROC's in Almelo en Hengelo. Deze oorspronkelijke activiteit is dus niet losgelaten en vergeten. *"Het blijkt meerwaarde te hebben om, naast geschenken die men in de Wereldwinkel koopt, informatie te hebben over het land van herkomst."* Zo lees ik in het betreffende jaarverslag.

In het jaarverslag van 2017 wordt nog weergegeven wat de piekverkoopdagen in de winkel zijn. Het betreft de traditionele feestdagen in Borne en Nederland m.u.v. de 'Vaderdag'.

Slot

Bij het voorwoord in het jaarverslag van het jubileumjaar 2022 zijn er grote zorgen. Voorzitter Gerda Remmers en penningmeester Gerrie Bonekamp, inmiddels op leeftijd, willen hun functies overdragen. Gerdy Bekhuis is niet herkiesbaar. Is er opvolging? *"WIJ ZIJN DAN OOK DRINGEND OP ZOEK NAAR BESTUURSLEDEN, MET NAME EEN VOORZITTER EN EEN PENNINGMEESTER!!"* zo schrijft voorzitter Gerda Remmers in het jaarverslag met kapitalen. Het probleem dat veel verenigingen hebben treft ook de Wereldwinkel Borne.

De eerste wereldwinkel uit Breukelen vierde haar 50-jarig bestaan in 2019. Maar alleen met wereldwinkelproducten redde ze het niet. Daarom verkoopt ze momenteel ook streekproducten. Een interessante ontwikkeling. Beide soorten producten bevinden zich in een nichemarkt. Van ver weg en nabij in één winkel.

In deze tijd dat milieu centraal staat en CO₂ een groot probleem is, is het ook zo dat de wereldwinkel natuurlijk zijn producten importeert uit de wereld met al zijn milieubelastende transporten. Uiteraard voor de wereldwinkels is dat slechts minimaal.

Of Wereldwinkel Borne in 2032 de 50 jaar haalt? Geen idee.

Noten:

¹⁾ Oorspronkelijk was het de bedoeling 2 artikelen te schrijven. Dit stond vermeld in 'Boorn & Boerschop' nr. 2 van 2022. Maar er was zoveel interessante informatie, inzonderheid t.a.v. de huisvesting bij de start in 1982, dat deel 2 nog gevolgd wordt door deel 3

²⁾ UNCTAD-conferenties (United Nations Conference on Trade & Development) zijn conferenties van de Verenigde Naties en worden om de 4 jaar gehouden sinds 1964.

³⁾ Na een aantal jaren, bij de afbraak van het Spanjaarscomplex, verhuist de Evenementenhal naar het industrieterrein in Noord Hengelo. Nu is ze al jaren afgebroken.

⁴⁾ Romero was een zeer geliefde bisschop in El Salvador die de zogenaamde bevrijdingstheologie (Zonde is geen

persoonlijk iets maar iets structureels in de maatschappij dat verkeerd zit.) aanhing en die toen opgang deed.

Romero is in 2015, tot grote vreugde van de bevolking van El Salvador, door Paus Franciscus zalig verklaard.

⁵⁾ Voortaan wordt alleen deze afkorting gebruikt.

⁶⁾ Zie deel 2 van deze serie.

⁷⁾ Max Havelaar, geschreven door Multatuli, is het bekendste boek uit de 19^e eeuw over o.a. de koloniale koffiehandel in het toenmalige Nederlands Indië, het huidige Indonesië. .

⁸⁾ Enige jaren geleden deed een onderzoekscollectief onderzoek naar een Fairtrade bloemenweker in Ethiopië. Daar was de handel (trade) misschien eerlijk (fair) maar was er met de kweek in de kassen op milieugebied van alles mis.

⁹⁾ AZC is een Asielzoekers Centrum.

¹⁰⁾ Voormalig voorzitter Riet Lindeboom liet mij weten dat dit geen Wereldwinkel Borne activiteit was. Wel kwam dit in het jaarverslag ter sprake. Het kan beschouwd worden als een onafhankelijke activiteit van leden van de Vereniging Wereldwinkel Borne.

¹¹⁾ De vereniging wordt niet genoemd. Mogelijk is dit de vereniging 'Het Gangetje' waar men in 1982 het pand in de Hofstraat mee deelde. Dit was een kleine vereniging van progressieve vrouwen vooral actief in de P.v.d.A.

¹²⁾ De Zwanenhof was oorspronkelijk een klooster. In 2010 was het een conferentiecentrum. Momenteel is het in gebruik als AZC, speciaal voor gevluchte Oekraïners.

Bij de foto van het uitje in 2013 van de medewerkers van de Wereldwinkel Borne aan de 'Inspiratieboerderij in de Hof van Twente' staan van links naar rechts en van onder naar boven: Voorste rij : Ans Wegter; Riet Hamelink; Egbert de Ruijter; Siny Panneman (blauwe jas); Annemarie Kristen (gastvrouw en boerin van de Inspiratieboerderij); Riet Lindeboom. Achter voorste rij: Wilma ten Hove (helemaal links); Marjan Wegter-Fischer; Christa de Ruijter (met blauwe jas); Gerdy Bekhuis; Greta Douwsma; (2 gezichten op achtergrond niet herkenbaar); Betty Ulkeman; Irene van Beekum (schuin achter Egbert); Gerda Remmers (achter Siny); Saskia Govaert; Gerda Middag; Rechts achter 'Onbekend' weer niet herkenbaar; Rita van Engeland (geheel rechts). De Inspiratieboerderij staat aan de Veldweg, eerste weg links (net over het viaduct over de autosnelweg) van de N742 richting Delden. De laatste jaren is er veel commotie over i.v.m. het plan er twee windmolens te plaatsen.